

fieneke Vod, een Straffe Madam

In Mol liepen en lopen heel wat Straffe Madammen rond. Het zijn dames, die door een gids tijdens een rondleiding op de kaart worden gezet.

Een van de strafste van hen was Fieneke Vod van Ginderbroek.

Wie was zij?

Fieneke Vod heette eigenlijk Josephine De Saedelaer.

Ze werd geboren in 1878 te Lebbeke. In 1899 trouwde ze met Frans Borms, ook uit Lebbeke. Hij was een handelaar in vodden.

In 1902 verhuisden ze vanuit Lebbeke met de twee kinderen Malvina en Adolf naar Mol, in de Bonenstraat (nu Edmond Van Hoofstraat).

Waarom ze zich in Mol hebben gevestigd, is niet erg duidelijk, maar rondtrekkende handelaars bleven vroeger wel eens ergens hangen.

In Mol werden nog drie zonen en een dochter geboren.

Fieneke was een struise madame met zwarte haar.

In 1910 kwamen ze in Ginderbroek wonen en zetten hun handel in vodden, oud-ijzer, koper en ook beenderen verder. (Nu appartement naast T'Mols friturke)

Maar haar man Frans Borms overleed al in 1927 en van dan af rustte het volle gewicht van de handel op de schouders van Fieneke.

Hoewel ze in feite ongeletterd was – men heeft haar nog moeten leren hoe ze haar naam moest schrijven – slaagde ze erin niet alleen het hoofd boven water te houden, maar ook om de zaak verder uit te bouwen.

Als een van de kleinkinderen om vier uur van school kwam, moest het heel stil zijn, want Fieneke zat dan met haar oor tegen de radio om naar de beursberichten te luisteren.

Elke week reed ze, eerst met haar dochter Malvina, later met haar schoonzoon Nand Van Hees, naar de beurs van Brussel om te kijken of de vodden en het oud-ijzer al of niet best konden verkocht worden.

Na de oorlog waren afgedankte tanks in het kamp van Leopoldsburg te koop. Zij was de enige vrouw die tegenover de mannen moest opbieden. Ze kocht al het militair materiaal met wat mannelijk hoongelach achter haar rug: 'Hoe gaat ze die in stukjes krijgen.'

Maar de volgende dag stond ze op de bureau van de commandant met een fles likeur van de beste kwaliteit en met vraag: 'Zeg, kun je die tanks niet als doel van de schietoefeningen gebruiken?'

Ze wist dat daarna het veel gemakkelijker was om ze te ontmantelen.

De werklui vulden de juten balen met de votten en naaiden ze dicht met ijzersterke draad.

In het magazijn hingen drie katrollen om de balen op te stapelen. Als ze een vracht hadden, sjouwden ze de balen op een grote, platte vrachtwagen.

Fieneke Vod, alias Josephine DeSaedeleir.

Ze was telkens mooi 'opgedirkt' als ze naar de Beurs van Brussel reed.

Als weduwe leefde Fieneke Vod wat teruggetrokken. Ze had genoeg met haar kinderen en kleinkinderen en men zag haar zelden in het ontspanningsleven van Ginderbroek.

Ze volgde wel haar handelszaken van heel dichtbij op en daarom nam ze een dienstmeid in huis, ook al om wat gezelschap te hebben, onder andere Alice Bloemen (die later trouwde met haar zoon Mathieu), Marie Philipsen en Lea Matheeuwsen.

Zij reed, eerst met haar dochter Malvina, later met haar kleinzoon Louis Vanhees, elke week naar Brussel om als 'ongeschoolde' handel te drijven met uitgekookte opkopers.

Fieneke Vod en Frans Borms met hun drie dochters, met rechts Malvina die een herberg uitbaatte. Ze hadden ook nog drie jongens.

Bij Fieneke Vod konden de 'voddenmarchands' hun opgehaalde spullen kwijt. Door de brede en hoge poort konden de leurders het magazijn binnenrijden. Het oud-ijzer ging naar de schroothoop op de Berg (nu Hoogstraat). Burgers die thuis een zak vodden hadden, konden bij haar wel niet terecht.

De handel in vodden werd vlak na de oorlog in 1945 een bloeiende zaak dankzij de opgekochte 'misdrukken' van de Wezelse Katoendrukkerij. Als die afvalstoffen toekwamen, gingen vele meisjes en jonge vrouwen uit Ginderbroek en omliggende straten stoffen uitkiezen.

Ze kochten bij Fieneke Vod, aan een redelijke prijs, ettelijke meters van deze 'misdrukken' om er kleedjes, rokken en bloesjes van te maken.

Begin van de jaren vijftig verdween de handel in vodden en werd er uitsluitend nog oud ijzer verhandeld.

Fieneke Vod overleed in 1954.

Na haar dood werd de zaak opgekocht door twee schoonzoons: vrachtvoerder Nand Vanhees die getrouwd was met dochter Malvina en schrijnwerker Wies Van Gompel, de man van dochter Jeanne.

Eind 2004 werd de woning van Fieneke Vod afgebroken voor de bouw van een appartement. Het is de woning die gelegen was naast Frituur 't Tamboerke, later 't Festijntje en Frituur Bij den Beks en nu T'Mols friturke in Ginderbroek.

Albert Borms

Hij was de oudste zoon van Fieneke Vod en werd Bèr Vod genoemd.

Hij kocht in 1957 het Hooghuis. De smidse tegen het Hooghuis brak hij af en hij bouwde er een magazijn met weegbrug.

Achter het Hooghuis kwam de opslagplaats van het oud-ijzer.

Na zijn overlijden zetten zijn twee zonen en zijn schoonzoon de zaak nog enkele jaren verder.

Boven de deur van het magazijn kwam een reclamebord, dat geschilderd was door schoonzoon Bert Loos:

ALBERT BORMS
HANDELAAR
VODDEN OUDE METALEN
BETONIJZER HERBRUIKBAAR

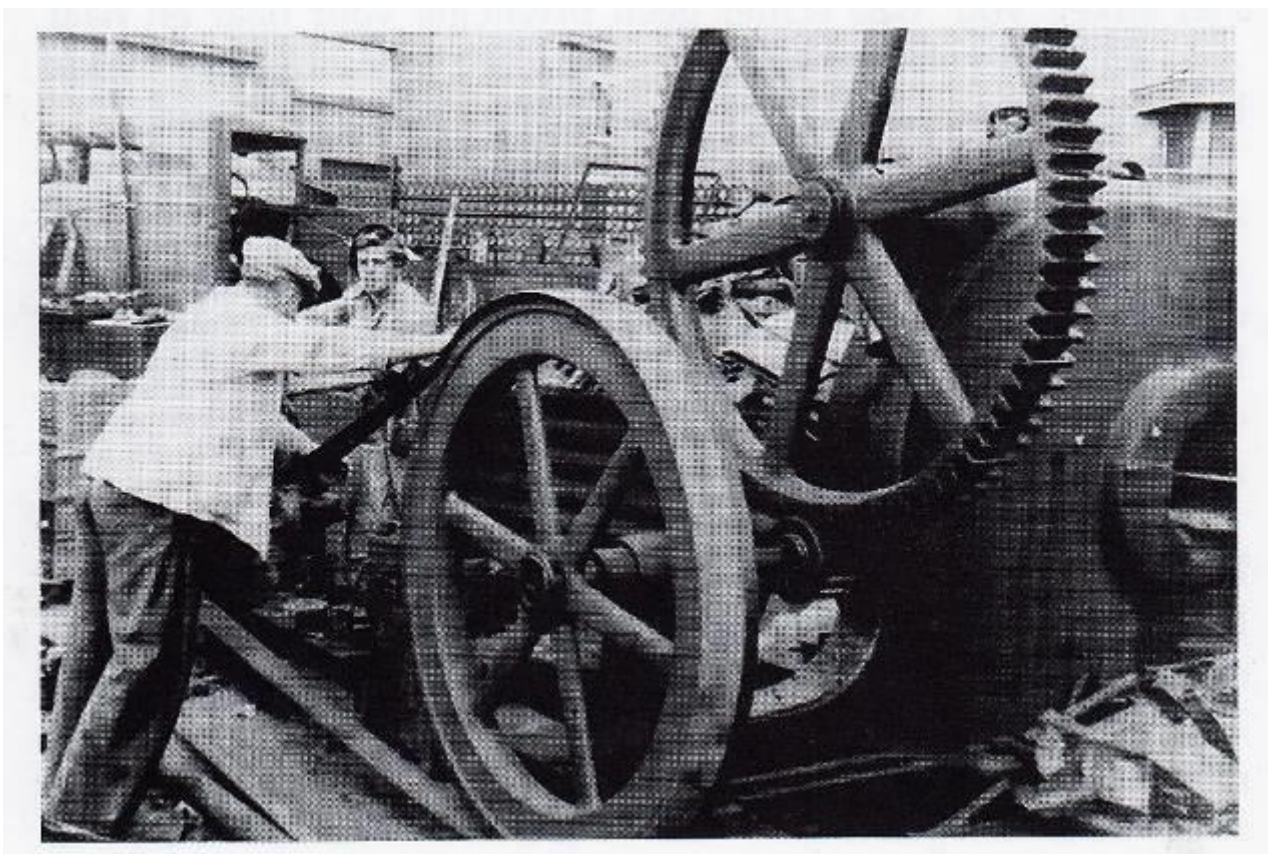
Het wagenpark van Oude Metalen Borms met Bert Loos en Paul Borms.

Fernand Van Hees

Ferdinand Van Hees was getrouwd met Malvina van Fieneke Vod, en hij zal de zaak van haar moeder overnemen en verder zetten, maar dan vooral met het opkopen van oud-ijzer.

De familie Van Hees bouwen al drie geslachten lang hun handel van oud-ijzer verder uit en nu zijn Fernand en Danny Van Hees de erfgenamen.

Ze hebben op de Berg (Hoogstraat), op de terreinen van de toenmalige katoenfabriek te Wezel en in Herentals verzamelpunten en verwerkingsbedrijven van oud en nieuw ijzer.

Het snijden van oudf ijzer (ca. 1947) aan de machine of de schaar op een braakliggend stuk perceel aan de Korenbloemenstraat.

Vooraan Ferdinand Van Hees en achteraan Paul Borms, de zoon van Albert.

Café Ford

Het was de herberg van Fernand Van Hees (°1898) en Malvina Borms. Maar vroeger werden de herbergen meestal genoemd naar de bijnamen van de uitbaters: Bij de Pis of Bij Malvine van Fieneke Vod. Malvine was een struise madame met zwart haar en doorlopende ogen zoals die van Borms allemaal hadden.

Malvine, en ook haar moeder Fieneke Vod, waren nog vooroorlogse vrouwen, want geregeld haalden ze hun snuifdoos uit hun schort en met sierlijke gebaren werd een weinig snuiftabak op de nagel van hun duim geschud en met een diepe inhaling opgesnoven.

Van huize uit hadden Nand en Malvine het talent van de 'commerce' meegekregen. Hij was ijzerkoopman en had een vrachtwagen Ford. Het werd ook het uithangbord van de herberg: Café Ford.

In de herberg van Malvina van Fieneke Vod met Ferdinand Van Hees en brouwersgast Gustje Baard (Lodewijckx).

De voetbalclub F.C. Standaard Ginderbroek had haar lokaal bij Nand Van Hees. De club was al in 1916 opgericht, maar bereikte in de jaren '30 en tijdens de oorlog haar hoogtepunt.

Bij een verre verplaatsing mochten de spelers achter in de bak van zijn vrachtwagen zitten, onder een huif en op bankjes.

Pas op zondagvoormiddag schreef de trainer op het bord van het café de namen van de spelers die in de ploeg stonden. Daarom moesten de spelers al vroeg in hun clublokaal zijn om te weten of ze mochten meespelen. Al of niet geselecteerd, ze dronken er toch een stevig pintje op. Maar meestal kon iedereen 'meesjotten', want meestal had men te weinig dan te veel beschikbare spelers.

De uitslagen van de matches werden steeds netjes op een bord in hun clublokaal geschreven. Een rij blinkende trofeeën met de meest uiteenlopende vormen stond boven op de tapkast te pronken.

Het terrein lag aan de kruising van de Oude Molenstraat en Millegemse Steenweg (nu Martelarenstraat), tegen de spoorweg. Groot en klein trok zondags naar 'de Standaard'.

In de herberg van Malvine van Fernand Vanhees tijdens de kermisdagen met onder meer Jan en Stien Van Loock, Jef en Marie Van Meensel en Louis Van Decraen (met een rode clownneus). De vogelpik hing in een vrije hoek van de herberg.

In café Ford - De familie Van Loock had tijdens de kersmisstoet van 1948 'de ijzerplooiër' uitgebeeld.

In het café van de Pis en Malvine stond een biljart op zes sculpturale poten. De club Ford, gestart in 1946, had er haar lokaal. Die biljartclub was een leuke groep vrienden. Ze speelden biljart, dronken graag een pintje, heel graag zelfs, en ze maakten veel plezier.

In 1957 namen Bertha en Charel Bellemans, den 'tJaen genoemd, café Ford over.

Enkele jaren later werd Louis Decraen de nieuwe uitbater. Maar de glorie tijd van de herbergen was toen eigenlijk al voorbij.

Louisa Molenberghs, Els Blockx, de vrouw van Louis, René Willekens, een onbekend koppel, Louis en Regine, de moeder van Els.

WJ VANHEES METALEN

Van Hees Metalen is een familiebedrijf dat al aan de vijfde generatie toe is. In honderd jaar tijd is het paard en kar – waarmee de eerste voden, beenderen en ijzer werden opgehaald – wel ingeruild voor een bloeiend en zeer modern recyclagebedrijf.

70.000 ton schroot per jaar: dat is de gigantische berg die ze bij Van Hees Metalen in Lommel, Mol en Herentals jaarlijks recycleren.

Zaakvoerder Fernand Van Hees vertelt: 'In onze vestiging op de grens van Balen en Lommel recycleren we schroot tot ijzer. Aan de inkom gebeurt er een kwaliteitscontrole: zuivere ijzerschroot knippen we meteen op ovenklare lengte. Wat onzuiver is, stoppen we in de shredderinstallatie. Zo krijgen we drie eindfracties: ijzer, afval en non-ferromateriaal. Dat recycleren we handmatig nog verder.'

Zoon Jo Van Hees voegt eraantoe: 'Nadien bevoorraden wij rechtstreeks de Belgische staalovens, maar we exporteren ook aanzienlijke hoeveelheden per schip naar India en Turkije, waar ze het gerecycleerde materiaal ook hersmelten tot een nieuw product.'

Jo Van Hees: 'De grootste invoer komt van de vijfhonderd containers die we plaatsen op het terrein van fabrieken waar er metaalafval ontstaat bij het productieproces.'

Fernand, Danny en Jo Van Hees op hun bedrijf in Lommel.

Inderview - *'De tijd dat iedereen schroothandelaar kon worden, ligt ver achter ons'*

Met Ferdinand en Danny Vanhees staat al de vierde generatie aan het roer van Vanhees Metalen.

Het bedrijf, met vestigingen in Mol en Lommel, vormt metaalafval, afgedankte auto's, was- en droogmachines,... om tot nieuwe grondstoffen.

'Dagelijks verwerken wij gemiddeld 350 ton afval tot nieuwe hoogwaardige grondstoffen. Een bedrijf als het onze ziet niemand graag in zijn achtertuin, maar gelukkig bestaan we wel. Een noodzakelijk kwaad, noemen wij het.'

Al sinds hun eerste kleuterpasjes zitten Ferdinand en Danny Vanhees tussen het oud ijzer. Intussen werken ze elk al meer dan 30 jaar in het familiebedrijf, waarvan de geschiedenis meer dan een eeuw teruggaat tot in 1909. Met Jo Vanhees staat al de vijfde generatie klaar om het werk verder te zetten.

Afhankelijk van de economische conjunctuur verwerkt het bedrijf jaarlijks 50 à 70.000 ton metaalafval tot nieuwe grondstoffen voor hoogovens en staalgieterijen.

Als je langs het Kanaal naar Beverlo – tussen de Blauwe Kei in Lommel en Leopoldsburg – fietst zie je over het muurtje op jullie terreinen hoge bergen schroot opgestapeld. Wat er hier precies gebeurt, is niet meteen duidelijk. Kunnen jullie dat kort uitleggen?

'Kort samengevat: wij verzamelen metaalafval en verwerken dit tot grondstoffen die opnieuw kunnen dienen voor de smeltovens. Om al dit metaal in te zamelen, plaatsen wij containers bij onze leveranciers. Dat kunnen bouwfirma's of productiebedrijven zijn die met staal of andere metalen werken. Zij plaatsen het metaalafval in de containers,

waarna wij deze – eens vol – komen ophalen en afrekenen volgens marktconforme tarieven. Over de hele regio tussen de Antwerpse havens en tot boven Hasselt, hebben wij permanent een 500-tal containers bij onze leveranciers staan. Het groeiende Kristalpark in Lommel biedt bovendien mooie opportuniteiten om te groeien in onze eigen achtertuin.'

Ik zie hier ook autowrakken en afgedankte wasmachines.

'Wij zijn ook wettelijk erkend als vernietigingscentrum voor auto's. Manueel halen we alle schadelijke stoffen uit de auto, waarna we deze vermalen. Via lucht- en magneetseparatie scheiden we de verschillende fracties, zodat er zuivere stromen ontstaan die opnieuw kunnen dienen als grondstoffen voor de smeltovens.

Hetzelfde geldt voor de was- en droogmachines: we halen manueel de schadelijke elementen eruit, waarna we alles vermalen en verder verwerken.'

In feite zijn jullie een moderne recyclagefirma?

'Inderdaad, schroothandelaars en afvalverwerkers zijn een noodzakelijk kwaad in onze samenleving. Als je pakweg een nieuwe wasmachine koopt, gooi je het afgedankte toestel bij de hoop in het containerpark. Weinig mensen staan er bij stil, maar al die machines moeten op een ecologisch verantwoorde manier verwerkt worden. Een bedrijf als het onze wil niemand in zijn achtertuin. Terecht. Ook in industriezones krijg je moeilijk een vergunning. Gelukkig liggen wij in een uithoek van Lommel en storen we niemand. Wij moeten voldoen aan een lange lijst van voorwaarden om de nodige milieuvergunningen te krijgen. En de laatste jaren wordt het alleen maar strenger. Welke bedrijven kunnen zeggen dat ze én ISO 9001, ISO 14001 én VCA-gecertificeerd zijn?

De tijd dat iedereen handelaar in oud ijzer kon worden, ligt gelukkig al een hele tijd achter ons.'

Roeland Kortleven

VAN HEES METALEN HEEFT NIEUW KANTOORGEBOUW KLAAR

2015 - Dit weekend zullen zo'n duizend genodigden komen kennismaken met 2015 het nieuwe kantoorgebouw van Van Hees Metalen op de grens van Mol en Lommel. De voorbereiding en de bouwwerkzaamheden zelf namen zo'n twee jaar in beslag. De kostprijs voor de verbouwing schommelt rond de 1 miljoen euro.

Van Hees Metalen beschikt over twee locaties: aan de Hoogstraat in Mol, waar het bedrijf alle soorten nieuw ijzer verkoopt en waar particulieren ook oud ijzer kunnen inleveren, en aan de Katoenstraat net

op het grondgebied van Lommel, waar het recyclagecentrum en de containerdienst zijn ondergebracht. En waar zich nu ook het nieuwe kantoorgebouw bevindt.

‘Eind jaren zestig kocht mijn vader hier de oude hallen van de katoendrukkerij De Kempen, waar ooit tot duizend mensen werkten’, zegt Fernand Van Hees. ‘We bouwden wat bureeltjes bij, zonder veel kosten te maken. Mettertijd breidden die kantoorruimtes uit tot we op een punt kwamen dat we zeiden: nu wordt het tijd om daarin te investeren. En zo zijn we begonnen met de renovatie.’

Die is intussen klaar en het bedrijf beschikt nu over zes kantoorruimtes, een vergaderzaal voor dertig personen, een eetzaal voor het personeel, toiletten, douches, een kleedruimte enz.

Nog op de 7 hectare grote site bevinden zich de weegbrug, een depotiecentrum voor autowrakken en een schaar- en shredderinstallatie met een capaciteit van 250 ton/dag.

De bezoekers dit weekend – alleen op uitnodiging – zullen kunnen kennismaken met het bedrijf in werking.

Fernand Van Hees: ‘We zitten enerzijds in een sector in opbloei, maar tegelijk zijn er ook problemen. Een aantal grote bedrijven in de streek zijn verdwenen of hebben activiteiten afgebouwd waardoor er aanvoer is weggevallen. Anderzijds zijn sinds een jaar de prijzen aan het dalen door de sterk verminderde vraag vanuit China. Wij komen dit wel door. We zitten al dertig-veertig jaar in de business en weten dat na regen altijd zonneschijn komt en omgekeerd.’

Bij Van Hees Metalen werken 42 mensen.

VANHEES METALEN NEEMT OUDE METALEN HARZE OVER

2017 - Een opvallende groei-overname in de Kempense metaalrecyclage. Vanhees Metalen (Mol/Lommel) heeft sectorgenoot Oude Metalen Harzé (Herentals) overgenomen.

‘We hebben geen familiale opvolging en willen het wat rustiger aan gaan doen’, vertelt Hilde Hanselaer (Harzé).

Oude Metalen Harzé op de Aarschotseweg is een familiebedrijf dat in 1967 werd opgericht. In 1995 verhuisde het naar de huidige locatie en sinds 2005 wordt het geleid door Sus en Hilde Harzé-Hanselaer.

Vanhees Metalen is ook een Kempens familiebedrijf met wortels van meer dan 100 jaar oud. *‘We kennen mekaar goed en werken al lang samen’*, vertelt Hilde Hanselaer. *‘Het feit dat we dezelfde visie delen, heeft gemaakt dat we voor hen hebben gekozen.’*

‘Ons interesseerde in eerste instantie de geografische ligging’, reageert Jo Vanhees, co-bestuurder Vanhees Metalen.

‘De locatie is top naast de E313. Voor Lommel, waar onze hoofdvestiging ligt, is dat iets minder het geval. Daarnaast hebben we aanvullende activiteiten.

Harzé richt zich vooral op inzameling en de containerdienst. Wij zijn eerder gespecialiseerd in metaalverwerking en hebben daarvoor de machines. Een overname bood ons de kans om te groeien.’

Alle medewerkers van Harzé worden overgenomen. (pb/ph)

BRANDEN IN HET METAALBEDRIJF VAN HEES

2005 - Bij het metaalverwerkend bedrijf Van Hees Metalen in de Katoenstraat in Lommel brak gistermiddag een zware brand uit. Door laswerken aan een van de machines vloog een afvalberg in brand. De zwarte rookpluim was van ver te zien. Er vielen geen gewonden.

De werknemers van het bedrijf Van Hees Metalen werden gisteren omstreeks 15.20 uur opgeschrikt door geknetter en knallen. Een schroothoop op het bedrijventerrein had vuur gevat.

In 2012 had een berg metaalafval nog eens vuur gevat.

2016 - De brandweer heeft een brand in een berg oud ijzer geblust bij recyclagebedrijf Metaal Van Hees. Op het bedrijfsterrein in de Katoenstraat in Lommel, nabij de grens met Balen, kwam er gisteren rond 11 uur rook uit de grote berg oud ijzer. De brandweerkorpsen van Lommel en Balen hadden de situatie na twee uur onder controle. Ze pompden het water van het nabijgelegen kanaal tot op het bedrijfsterrein om te blussen. Werknemers haalden met kranen de berg schroot uit elkaar, zodat alles kon worden besproeid en er geen gevaar meer was voor smeulend vuur. Volgens de brandweer is tijdens de verwerking van het schroot een vonk ontstaan en die veroorzaakte de smeulende brand.

(CVB)

Vanhees Metalen N.V.

AANKOOP OUDE METALEN   **VERKOOP NIEUW IJZER**   **CONTAINERDIENST**

Katoenstraat 6
B-3920 Lommel
Tel.: +32 14 81 07 23

Hoogstraat 60
B-2400 Mol
Tel.: +32 14 31 12 97

WWW.VANHEESMETALEN.BE   info@vanheesmetalen.be

Metalen Vanhees, Hoogstraat 60, Mol

Hoogstraat 60, Mol

Katoenstraat 6, Lommel

Met 7 vrachtwagens halen Metalen Vanhees dagelijks ongeveer 300 ton schroot bij de klanten.

Metalen Vanhees heeft meer dan 500 containers uitstaan, dit ter inzameling van schrootafval.

De shredderinstallatie vermaakt gemengde metaalsoorten, containerparkschroot en autowrakken tot zuivere, hersmeltbare grondstoffen, dit aan een productiecapaciteit van 30 ton per uur.

VESTIGING MOL

In de vestiging in de Hoogstraat te Mol verkopen Metalen Vanhees alle soorten nieuw profiel- en plaatijzer, zoals balken, betonnetten, profielijzer en platen. Deze materialen worden op maat gezaagd.

Vodden en biënen!

De voddenmannen waren een speciaal ras van leurders. Zij trokken rond om versleten kleren en afgedankte lappen stof op te kopen.

Wie zich in Mol en omgeving onledig hield met milieubeheer 'avant la lettre', namelijk het ophalen en verwerken van vodden, zelfs beenderen, oud ijzer en aanverwanten, kreeg van onze gemeenschap de specifieke bijnaam 'Vod' toebedeeld.

De wijk telde verschillende voddenmannen.

Alfred, de broer van Fieneke Vod was bekend als 't Vodje. Hij was klein en corpulent, vandaar.

Ook Doreke van de Fey of Doreke Vod kocht oud-ijzer, vodden, konijnenvellen op en geitevellen. Die huiden spande ze thuis op.

Emma Vod van de Nieuwstraat (later Cera) heette ook Borms en kocht vodden op. Suske Potter, een oudere man van Ezaart, vergezelde haar met kar en paard bij het opkopen van ijzer.

Nog een opkoper van vodden was Bulens, een landloper. Met de opbrengst leefde hij zoals de Poerre: zo vlug mogelijk zijn geld opdrinken en dan zijn roes uitslapen ergens in open lucht of in een verloren stal.

De bekendste figuur na Fieneke Vod was Janneke Vod (Jan Van Baelen, die ook Janneke Zand als bijnaam had).

De Loe (Charel Dierckx) en de Poerre (Theodoor Van Tongel) doken geregeld de containers in, die in de jaren 1970-80 in elke wijk waren opgesteld. Ook zij gingen op zoek naar metalen spullen. Soms wer-

den ze erin verrast door de vuilnis die de mensen in de container kaptten.

We zien ze nog rijden met hun rammelende fiets, het stoeltje vol gestast met die verroeste ijzeren spullen die ze met een koord hadden vast gesjord. Zo kwamen ze toe - dit tot grote ergernis: de Lou bij zijn familie en de Poerre bij de zusters van het Gasthuis, waar hij verbleef.

Ginderbroek was altijd al een wijk van handel in oud-ijzer en vodden.

Zelfs het wijkcomité heeft die traditie in 'vodden en biënen' voortgezet. Elke maand halen de vrijwilligers van de wijk het oud-papier en karton op. En tot voor enkele jaren ook nog het oud-ijzer.

Om de onkosten van de activiteiten en van de brochures Zo leefde Ginderbroek te bekostigen, wordt door een groep vrijwilligers van de wijk om de twee maanden oud-papier en ééns per jaar metalen voorwerpen opgehaald. Ook de wijk heeft een papier- en een ijzerhok in een zijstraatje van het Pleintje van Ginderbroek.

